USTAWA O DZIAŁALNOŚCI KOSMICZNEJ

Nowe ramy prawne dla polskiego sektora kosmicznego

2026

Ustawa o działalności kosmicznej wprowadza pierwsze kompleksowe ramy regulacyjne dotyczące wykonywania działalności kosmicznej w Polsce.

Jest to kompleksowy akt prawny porządkujący wykonywanie działalności kosmicznej w polskim porządku prawnym. Jego zasadniczą funkcją jest ustanowienie krajowego systemu nadzoru nad misjami kosmicznymi – od etapu planowania, przez realizację i eksploatację, po działania związane z wycofaniem obiektu z użycia – w sposób spójny z międzynarodowym prawem kosmicznym oraz rosnącymi wymaganiami bezpieczeństwa operacji.

Regulacja odpowiada na dwie równoległe potrzeby. Z jednej strony państwo, jako podmiot ponoszący odpowiedzialność międzynarodową za działalność prowadzoną przez podmioty pozostające pod jego jurysdykcją, musi dysponować instrumentami umożliwiającymi realną kontrolę ryzyk. Z drugiej strony dynamiczny rozwój rynku kosmicznego, w tym aktywność podmiotów prywatnych, modele współpracy i złożone łańcuchy dostaw, wymaga ram prawnych, które są przewidywalne, proporcjonalne i nieblokujące innowacji, a jednocześnie wystarczające, by zapewnić wykonalność obowiązków.

Przedstawiona analiza podsumowuje najważniejsze elementy systemu nadzoru nad działalnością kosmiczną wprowadzanego przez ustawę.

Zakres regulacji

1 **Ustawa określa zasady wykonywania działalności kosmicznej, obejmujące w szczególności system udzielania zezwoleń na prowadzenie takiej działalności, mechanizmy kontroli jej wykonywania, a także reżim odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przez obiekty kosmiczne**. Regulacja ta wpisuje się w obowiązki państwa wynikające z międzynarodowego prawa kosmicznego, które nakładają na państwa odpowiedzialność za działalność kosmiczną prowadzoną przez podmioty znajdujące się pod ich jurysdykcją lub kontrolą.

2 **Regulacja wprowadza zasady prowadzenia krajowego rejestru obiektów kosmicznych**. Mechanizm ten stanowi realizację zobowiązań wynikających z Konwencji o rejestracji obiektów wypuszczonych w przestrzeń kosmiczną z 1975 r., zgodnie z którą państwa są zobowiązane do prowadzenia rejestrów obiektów kosmicznych i przekazywania odpowiednich informacji do Sekretarza Generalnego ONZ.

3 **Nowe przepisy obejmują procedury postępowania w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych zdarzeń związanych z działalnością kosmiczną**, w tym zdarzeń mogących stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego, środowiska lub infrastruktury. Odrębne przepisy przewidziano również dla sytuacji znalezienia przedmiotów, które mogą stanowić elementy śmieci kosmicznych.

Zakres terytorialny

Ustawa znajduje zastosowanie przede wszystkim do działalności prowadzonej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Jednocześnie przepisy obejmują również działalność prowadzoną z pokładów polskich statków morskich oraz statków powietrznych zarejestrowanych w Polsce.

Szczególnie istotne jest rozszerzenie zakresu stosowania ustawy na działalność wykonywaną przez operatorów z terytorium innych państw lub z obszarów niepodlegających zwierzchnictwu żadnego państwa.

Rozwiązanie to ma na celu zapewnienie skutecznej kontroli państwa nad działalnością podmiotów pozostających pod jego jurysdykcją, niezależnie od miejsca faktycznego prowadzenia operacji kosmicznych.

Najważniejsze pojęcia

Aby zapewnić spójność interpretacyjną przepisów oraz dostosować polski porządek prawny do terminologii funkcjonującej w międzynarodowym prawie kosmicznym i praktyce sektora kosmicznego, w ustawie znalazł się słownik pojęć.

Szczególne znaczenie ma **szeroka definicja obiektu kosmicznego**, obejmująca zarówno rzeczy już wyniesione w przestrzeń kosmiczną, jak i te, których wyniesienie jest dopiero planowane. Definicja ta obejmuje również pojazdy wynoszące oraz ich części.

Ustawa **definiuje także pojęcie operatora** jako podmiotu, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności kosmicznej, a także – w określonych przypadkach – jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanej.

Istotnym elementem systemu definicji są również pojęcia odnoszące się do cyklu życia obiektu kosmicznego, takie jak eksploatacja obiektu kosmicznego, kontrolowanie obiektu kosmicznego czy usuwanie obiektu kosmicznego.

Warto również zwrócić uwagę na **ustawowe określenie granicy przestrzeni kosmicznej** na wysokości 100 km nad średnim poziomem morza. Rozwiązanie to odpowiada tzw. linii Kármána, która w praktyce międzynarodowej często przyjmowana jest jako umowna granica między przestrzenią powietrzną a przestrzenią kosmiczną.

System instytucjonalny nadzoru nad działalnością kosmiczną

Ustawa określa także strukturę instytucjonalną odpowiedzialną za wykonywanie zadań administracyjnych związanych z działalnością kosmiczną.

Centralną rolę odgrywa Prezes Polskiej Agencji Kosmicznej, któremu przyznano uprawnienia organu administracji publicznej w sprawach związanych z działalnością kosmiczną.

Oznacza to, że jest on właściwy do prowadzenia postępowań administracyjnych, w tym w szczególności w sprawach dotyczących udzielania zezwoleń na prowadzenie działalności kosmicznej oraz sprawowania nadzoru nad jej wykonywaniem. Organem wyższego stopnia w stosunku do Prezesa Polskiej Agencji Kosmicznej w sprawach dotyczących zezwoleń oraz kar pieniężnych jest minister właściwy do spraw gospodarki.

Ustawa przewiduje odrębny tryb właściwości organów w odniesieniu do działalności kosmicznej prowadzonej przez jednostki podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane. W takich przypadkach organem właściwym jest Minister Obrony Narodowej.

Wykonywanie działalności kosmicznej

Przepisy ustawy wprowadzają szeroką definicję działalności kosmicznej, obejmującą cały cykl życia misji.

Wyłączenie:

Za działalność kosmiczną nie uznaje się eksploatacji i kontrolowania obiektu kosmicznego w ramach amatorskiej służby radiokomunikacyjnej. Wyłączenie to ma charakter pragmatyczny – zapobiega objęciu reżimem administracyjnym aktywności o charakterze niekomercyjnym o niskim ryzyku, która podlega innym reżimom (prawu komunikacji elektronicznej).

Zasady wykonywania działalności kosmicznej

W ustawie znalazły się generalne zasady wykonywania działalności kosmicznej, które tworzą normatywny punkt odniesienia zarówno dla oceny wniosku o zezwolenie, jak i dla późniejszego nadzoru nad operatorem.

1

Działalność kosmiczna nie może zagrażać interesowi bezpieczeństwa i obronności. Oznacza to, że ustawodawca traktuje operacje kosmiczne jako aktywność potencjalnie wrażliwą z perspektywy bezpieczeństwa państwa (dual-use), dopuszczając mechanizmy prewencyjnej selekcji podmiotów i projektów.

2

Działalność ma minimalizować ryzyko dla życia i zdrowia oraz mienia. Jest to klauzula, która w praktyce uzasadnia wymóg przedstawienia oceny ryzyka szkody oraz tworzy podstawę do nakładania warunków dla uzyskania zezwolenia na wykonywanie działalności kosmicznej.

3

Konieczne jest uwzględnianie potrzeb długotrwałego i zrównoważonego wykorzystania przestrzeni kosmicznej do celów pokojowych oraz ograniczania negatywnego wpływu na środowisko (Ziemi i przestrzeni kosmicznej), w tym poprzez zapobieganie powstawaniu śmieci kosmicznych.

4

Działalność kosmiczna ma być wykonywana w sposób zapewniający zgodność obiektu kosmicznego ze standardami technicznymi w kluczowych obszarach (m.in. wytrzymałość mechaniczna czy łączność ze stacją kontrolną).

Kto może wykonywać działalność kosmiczną?

Ustawodawca przewiduje trzy rodzaje podmiotów, które mogą wykonywać działalność kosmiczną. Są to:

- osoby prawne
- jednostki organizacyjne posiadające zdolność prawną
- jednostki podległe lub nadzorowane przez MON

W przypadku dwóch pierwszych kategorii działalność kosmiczna **wymaga uzyskania zezwolenia**. Z kolei działalność kosmiczna realizowana w ramach struktur obronnych jest objęta innym trybem, związanym z bezpieczeństwem i potrzebami operacyjnymi.

Zezwolenie na działalność kosmiczną

Zezwolenia udziela Prezes Agencji w drodze decyzji administracyjnej, na czas oznaczony, na wniosek podmiotu prowadzącego działalność kosmiczną.

Wniosek o udzielenie zezwolenia jest objęty opłatą, której wysokość została powiązana z przeciętnym wynagrodzeniem, co pozwala na jej automatyczną aktualizację w czasie.

Jednocześnie ustawa przewiduje preferencje dla podmiotów ze środowiska naukowego i akademickiego, co ma wspierać rozwój badań i projektów w obszarze technologii kosmicznych przy zachowaniu zgodności z zasadami pomocy publicznej.

Minimalny czas obowiązywania zezwolenia jest powiązany z planowanym okresem wykonywania działalności.

Zezwolenie może obejmować wybrany etap cyklu życia misji lub ich kombinację. Jednocześnie dopuszcza się, aby jedno zezwolenie dotyczyło więcej niż jednego obiektu kosmicznego, co ma znaczenie np. dla konstelacji lub serii misji o podobnym profilu.

Aby uzyskać zezwolenie, podmiot musi wykazać spełnienie łącznie trzech ustawowo wskazanych kryteriów:

- zapewniać wykonywanie działalności zgodnie z zasadami bezpieczeństwa, minimalizacji ryzyka i zrównoważenia wykorzystania przestrzeni kosmicznej do celów pokojowych,
- posiadać kompetencje kadrowe (zatrudnienie lub korzystanie z usług specjalistów),
- posiadać zdolność finansową, umożliwiającą niezakłócone prowadzenie działalności.

Ustawa wskazuje także na zakres danych, które powinny znaleźć się we wniosku o zezwolenie oraz wprowadza mechanizm odpowiedzialności za składanie fałszywych oświadczeń. Reguluje również kwestie ochrony informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa oraz informacji niejawnych, które mogłyby znaleźć się we wniosku.

Decyzja o udzieleniu zezwolenia nie ma charakteru wyłącznie uznaniowego.

Przed jej podjęciem Prezes Agencji zasięga opinii organów państwa właściwych dla obszarów bezpieczeństwa narodowego, ochrony ludności oraz funkcjonowania przestrzeni powietrznej, tj.

- Ministra Obrony Narodowej,
- ministra właściwego do spraw wewnętrznych,
- ministra właściwego do spraw transportu oraz
- Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Procedura opiniowania została zaprojektowana w sposób stosunkowo sprawny. Organy mają określony czas na przedstawienie stanowiska, a brak odpowiedzi w terminie traktowany jest jako brak zastrzeżeń.

Rozwiązanie to ma zapobiegać nadmiernemu wydłużaniu postępowań administracyjnych.

Zezwolenie na działalność kosmiczną

Ustawa przyznaje Prezesowi Agencji także kompetencje umożliwiające aktywne prowadzenie postępowania w sprawie zezwolenia. Organ może w szczególności wzywać wnioskodawcę do uzupełnienia dokumentacji, żądać dodatkowych wyjaśnień, a także wskazywać konieczność wprowadzenia zmian w przedstawionym projekcie.

Decyzja o wydaniu zezwolenia powinna zostać wydana maksymalnie w ciągu sześciu miesięcy od złożenia kompletnej dokumentacji, co odpowiada złożoności spraw związanych z działalnością kosmiczną.

Przewidziano także możliwość zastosowania trybu przyspieszonego w przypadku przedsięwzięć realizowanych na potrzeby obronności państwa.

Istotnym elementem regulacji jest możliwość nałożenia przez organ dodatkowych warunków wykonywania działalności kosmicznej, związanych z zezwoleniem.

Warunki te mogą służyć zapewnieniu bezpieczeństwa ludzi i mienia, ochronie interesów bezpieczeństwa państwa, a także bezpiecznemu korzystaniu z przestrzeni powietrznej i przestrzeni kosmicznej. Mogą również wynikać z zobowiązań międzynarodowych lub potrzeb współpracy na szczeblu ponadpaństwowym.

Ustawa przewiduje również powiązanie zezwolenia z innymi decyzjami sektorowymi, w szczególności dotyczącymi korzystania z częstotliwości radiowych lub innych zgód wymaganych odrębnymi przepisami.

Po uzyskaniu zezwolenia operator pozostaje zobowiązany do informowania organu o istotnych zmianach dotyczących prowadzonej działalności. Dotyczy to w szczególności zmian mających wpływ na sposób wykonywania misji, parametry obiektu kosmicznego lub inne okoliczności istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa i zgodności z zezwoleniem.

Prezes Agencji ma prawo odmówić wydania zezwolenia na wykonywanie działalności kosmicznej.

Takie działanie może być podjęte przede wszystkim wtedy, gdy wnioskodawca nie spełnia wymogów dotyczących prowadzenia takiej działalności lub gdy planowane przedsięwzięcie budzi poważne zastrzeżenia z punktu widzenia bezpieczeństwa. Istotne znaczenie mają również opinie organów zaangażowanych w proces opiniowania.

Cofnięcie, zawieszenie i transfer zezwolenia

Ustawa przewiduje mechanizmy pozwalające państwu reagować w sytuacji, gdy wykonywana działalność kosmiczna zaczyna stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa lub innych istotnych interesów publicznych.

Cofnięcie zezwolenia

Może nastąpić w przypadku utraty zaufania do operatora lub pojawienia się informacji wskazujących na zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa. W procesie tym wykorzystywane mogą być informacje przekazywane przez instytucje odpowiedzialne za bezpieczeństwo narodowe.

Zawieszenie zezwolenia

Może zostać zastosowane w sytuacjach, gdy działalność kosmiczna mogłaby negatywnie wpływać na bezpieczeństwo operacji wojskowych lub na bezpieczeństwo ruchu lotniczego. W takich przypadkach operator jest zobowiązany do podjęcia działań ograniczających ryzyko szkody oraz zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania obiektu kosmicznego.

Takie rozwiązania pozwalają państwu czasowo wstrzymać działalność, jednocześnie utrzymując podstawowe standardy bezpieczeństwa związane z eksploatacją obiektu w przestrzeni kosmicznej.

Istnieje możliwość **przeniesienia zezwolenia** na wykonywanie działalności kosmicznej na inny podmiot. Rozwiązanie to jest istotne z punktu widzenia funkcjonowania rynku kosmicznego, w którym mogą występować zmiany właścicielskie, restrukturyzacje przedsiębiorstw czy transfery aktywów. Jednocześnie przeniesienie zezwolenia nie ma charakteru automatycznego. Nowy podmiot musi spełniać wymagania przewidziane dla operatora, a decyzja w tym zakresie podlega ocenie właściwych organów.

Odpowiedzialność cywilna za szkody wyrządzone przez obiekt kosmiczny

Kolejnym aspektem regulowanym przez ustawę o działalności kosmicznej jest zakres odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przez obiekty kosmiczne.

Podstawową zasadą jest odpowiedzialność operatora za szkody wyrządzone przez obiekt kosmiczny.

Zasada ta dotyczy także podmiotu, który wbrew ustawie wykonuje działalność kosmiczną bez zezwolenia. Ustawa przewiduje również solidarną odpowiedzialność operatora oraz podmiotów współpracujących przy wykonywaniu działalności kosmicznej, co zwiększa ochronę poszkodowanych, którzy mogą dochodzić roszczeń od więcej niż jednego podmiotu.

Jednocześnie odpowiedzialność innych uczestników łańcucha operacyjnego, takich jak podwykonawcy czy dostawcy usług, została ograniczona do przypadków umyślnego działania lub rażącego niedbalstwa. Ma to na celu zachowanie równowagi między ochroną poszkodowanych a funkcjonowaniem złożonych struktur współpracy charakterystycznych dla sektora kosmicznego.

Najbardziej rygorystyczny reżim odpowiedzialności przewidziano dla szkód powstałych na powierzchni Ziemi oraz wyrządzonych statkowi powietrznemu podczas lotu. W takich przypadkach operator odpowiada niezależnie od winy, nawet jeżeli szkoda nastąpiła w wyniku działania siły wyższej. Ustawa wyłącza możliwość ograniczenia lub wyłączenia tej odpowiedzialności.

Operator ponosi odpowiedzialność także wobec osób uczestniczących bezpośrednio w wykonywaniu działalności kosmicznej, takich jak personel czy podwykonawcy. W tym przypadku jednak odpowiedzialność opiera się na ogólnych zasadach prawa cywilnego. Taka sama logika dotyczy także szkód powstałych w przestrzeni kosmicznej, takich jak kolizje satelitów czy uszkodzenia obiektów kosmicznych na orbicie.

Istotnym elementem regulacji jest **mechanizm regresu Skarbu Państwa wobec operatora.** Jeżeli Rzeczpospolita Polska wypłaci odszkodowanie za szkody wyrządzone przez obiekt kosmiczny, na przykład w ramach międzynarodowej odpowiedzialności państwa, może dochodzić zwrotu poniesionych kosztów od operatora.

Co do zasady regres ograniczony jest do wysokości sumy gwarancyjnej ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej operatora. W szczególnych przypadkach, takich jak umyślne działanie lub rażące niedbalstwo operatora albo prowadzenie działalności bez zezwolenia, odpowiedzialność ta może mieć charakter pełny.

Ustawa reguluje również sytuacje, w których szkody w Polsce zostały wyrządzone przez obiekt kosmiczny innego państwa. W takim przypadku poszkodowani mogą dochodzić odszkodowania za pośrednictwem państwa, w zakresie odpowiadającym środkom uzyskanym przez Polskę w ramach mechanizmów międzynarodowych.

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej

Uzupełnieniem wprowadzanego przez ustawę systemu odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przez obiekty kosmiczne są przepisy dotyczące obowiązku posiadania przez operatora odpowiedniego ubezpieczenia. Regulacja ta z jednej strony zapewnia źródło finansowania ewentualnych roszczeń odszkodowawczych, z drugiej – chroni interesy państwa, które na gruncie prawa międzynarodowego może ponosić odpowiedzialność jako tzw. państwo wynoszące.

Na operatora nałożony został obowiązek posiadania ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przez obiekt kosmiczny.

- Dopuszcza się elastyczny sposób spełnienia tego wymogu, poprzez ubezpieczenie zawarte przez inny podmiot uczestniczący w realizacji przedsięwzięcia.
- Ubezpieczenie musi obowiązywać najpóźniej w dniu poprzedzającym rozpoczęcie działalności i wygasa z chwilą jej zakończenia.
- Polisa operatora dotyczy także odpowiedzialności Skarbu Państw, co oznacza, że pokrywa także szkody, za które państwo ponosi odpowiedzialność na podstawie prawa międzynarodowego.
- Maksymalna wysokość sumy gwarancyjnej ubezpieczenia nie może przekroczyć równowartości 60 mln euro dla jednego zdarzenia.

Działalność prowadzona w celach naukowych lub edukacyjnych oraz działalność realizowana przez jednostki podległe Ministrowi Obrony Narodowej wyłączone są z obowiązku posiadania ubezpieczenia.

Kontrola wykonywania działalności kosmicznej

Ustawa wprowadza system kontroli działalności kosmicznej po udzieleniu zezwolenia.

Celem jest sprawdzanie czy operator wykonuje działalność zgodnie z ustawą i warunkami zezwolenia, a także identyfikowanie podmiotów prowadzących działalność bez wymaganej zgody.

Kontrolę prowadzi Prezes Polskiej Agencji Kosmicznej. Dla działalności realizowanej przez struktury podległe lub nadzorowane przez Ministra Obrony Narodowej przewidziano odrębny tryb kontroli.

Kontrola może obejmować nie tylko operatora, ale również kluczowe podmioty współuczestniczące w wykonywaniu działalności kosmicznej oraz podmioty podejrzewane o prowadzenie działalności bez zezwolenia.

W ramach kontroli organ może żądać informacji i dokumentów dotyczących wykonywanej działalności, co stanowi podstawę oceny ryzyka i zgodności działań operatora.

Kontrolę przeprowadzają upoważnione osoby działające w imieniu organu. Jednocześnie dopuszcza się włączenie ekspertów posiadających specjalistyczną wiedzę.

Istnieje obowiązek zachowania poufności informacji pozyskanych w toku kontroli, co ogranicza ryzyka ujawnienia danych wrażliwych.

Kontrolę poprzedza zawiadomienie, a czynności wykonywane są w obecności reprezentanta podmiotu lub osoby upoważnionej.

Ustalenia kontroli są formalizowane w protokole, który stanowi podstawę dalszych działań. Podmiot kontrolowany ma możliwość odniesienia się do ustaleń.

Kontrola wykonywania działalności kosmicznej

W przypadku stwierdzenia niezgodności z obowiązkami ustawowymi, priorytetem jest przywrócenie zgodności poprzez działania naprawcze. Dopiero brak realizacji zaleceń lub stwierdzenie poważnych naruszeń uruchamia środki o charakterze represyjnym.

W sytuacjach szczególnie poważnych, gdy naruszenie stwarza istotne ryzyko, organ może zastosować tryb przyspieszony i wymagać natychmiastowego usunięcia niezgodności.

W razie braku działań naprawczych ustawa przewiduje kary pieniężne, możliwość cofnięcia zezwolenia oraz nałożenie obowiązków ograniczających ryzyko dalszych szkód.

W skrajnych przy-padkach instrumenty te mogą obejmować działania związane z ograniczeniem zagrożeń powodowanych przez obiekt, tak aby naruszenie przepisów nie prowadziło do długotrwałego pozostawienia ryzyka bez kontroli.

Krajowy Rejestr Obiektów Kosmicznych

Ustawodawca ustanawia także Krajowy Rejestr Obiektów Kosmicznych, który stanowi podstawowe narzędzie ewidencjonowania obiektów kosmicznych związanych z działalnością prowadzoną pod polską jurysdykcją.

Rejestr pełni kilka istotnych funkcji:

- umożliwia państwu monitorowanie działalności kosmicznej podmiotów krajowych,
- wspiera wykonywanie zobowiązań międzynarodowych
- zwiększa przejrzystość funkcjonowania sektora kosmicznego

Rejestr prowadzony jest przez Prezesa Agencji w systemie teleinformatycznym, a jego dane mają charakter jawny i są udostępniane publicznie.

Do rejestru wpisywane są obiekty kosmiczne w dwóch podstawowych przypadkach:

- gdy Polska jest państwem wynoszącym dany obiekt kosmiczny
- gdy operatorem obiektu jest podmiot podlegający polskiej jurysdykcji

Rejestr obejmuje zarówno podmioty cywilne, jak i jednostki podległe/nadzorowane przez MON.

Krajowy Rejestr Obiektów Kosmicznych

Rejestr zawiera podstawowe informacje umożliwiające identyfikację obiektu kosmicznego oraz podmiotów odpowiedzialnych za jego eksploatację. Obejmują one w szczególności dane operatora, nazwę i przeznaczenie obiektu, informacje o jego wyniesieniu oraz podstawowe parametry orbitalne.

Wpis do rejestru ma charakter ewidencyjny i jest dokonywany na podstawie elektronicznego zgłoszenia operatora **nie później niż w terminie 7 dni:**

- po wyniesieniu obiektu w przestrzeń kosmiczną
- (odrębnie) po rozpoczęciu eksploatacji obiektu.

Operator jest zobowiązany do informowania o zmianach danych wpisanych do rejestru, dzięki czemu informacje są aktualne i odzwierciedlają rzeczywisty stan działalności kosmicznej prowadzonej przez podmioty podlegające polskiej jurysdykcji. Obowiązek ten nie obejmuje bieżących zmian parametrów orbitalnych, które mogą ulegać częstym modyfikacjom w trakcie misji.

Zgłoszenie do rejestru, jak i wprowadzenie zmian przez operatora, jest – podobnie jak uzyskanie zezwolenia – objęte opłatą.

Badanie nieprzewidzianego zdarzenia związanego z wykonywaniem działalności kosmicznej

Kolejnym elementem systemu nadzoru nad działalnością kosmiczną, wprowadzanym ustawą, jest instytucja Komisji do spraw badania nieprzewidzianych zdarzeń związanych z działalnością kosmiczną.

Stanowi ona wyspecjalizowany mechanizm służący analizie zdarzeń, ustalaniu ich przyczyn oraz formułowaniu wniosków, które mogą przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa działalności kosmicznej.

Komisja może zostać powołana przez Prezesa Agencji w przypadku wystąpienia nieprzewidzianego zdarzenia związanego z działalnością kosmiczną. Decyzja o jej powołaniu zależy od charakteru i skali zdarzenia.

Do jej podstawowych zadań należy:

- ustalenie okoliczności i przyczyn zdarzenia
- współpraca z właściwymi instytucjami
- przygotowanie raportu końcowego zawierającego wnioski i rekomendacje

Komisja dysponuje szerokimi uprawnieniami umożliwiającymi przeprowadzenie analizy zdarzenia. Obejmują one m.in. dostęp do miejsca zdarzenia, badanie elementów obiektu kosmicznego, wgląd w dokumentację techniczną oraz możliwość uzyskiwania informacji od podmiotów uczestniczących w działalności kosmicznej.

W toku prac Komisji mogą być wykorzystywane informacje wrażliwe, dlatego członkowie są zobowiązani do zachowania poufności oraz przestrzegania przepisów dotyczących ochrony informacji.

Postępowanie w sprawach śmieci kosmicznych

Ustawa o działalności kosmicznej wprowadza także procedurę postępowania w przypadku odnalezienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przedmiotu, który może stanowić fragment obiektu kosmicznego. Regulacja ta odnosi się w szczególności do sytuacji związanych z ponownym wejściem fragmentów obiektów kosmicznych w atmosferę, które mogą spaść na powierzchnię Ziemi.

Osoba, która znajdzie przedmiot mogący być śmieciem kosmicznym, ma obowiązek niezwłocznego poinformowania Policji.

Jeżeli istnieje podejrzenie, że odnaleziona rzecz może mieć związek z działalnością kosmiczną, Policja nie później niż w ciągu 24 godzin przekazuje informację Prezesowi Agencji.

Prezes Agencji odpowiada za przechowywanie przedmiotu oraz zapewnienie odpowiednich warunków jego zabezpieczenia.

Prezes Agencji zobowiązany jest do uruchomienia procedury wyjaśniającej poprzez niezwłoczne powołanie Komisji

Regulacja przewiduje, że odnaleziona rzecz nie powinna być przemieszczana bez zgody Policji. Rozwiązanie to ma na celu zabezpieczenie miejsca zdarzenia oraz zachowanie potencjalnych śladów, które mogą mieć znaczenie dla dalszego postępowania. Wyjątek dopuszczono jedynie w sytuacjach zagrożenia życia, zdrowia lub mienia.

Sankcje

Ustawodawca przewidział także mechanizm egzekwowania przepisów ustawy poprzez system sankcji. Obejmuje on zarówno administracyjne kary pieniężne, jak i sankcje karne.

Przepisy dotyczące kar pieniężnych nie mają zastosowania do działalności kosmicznej prowadzonej przez jednostki podległe Ministrowi Obrony Narodowej.

Najwyższa kara pieniężna przewidziana jest dla podmiotów prowadzących działalność kosmiczną bez uzyskania wymaganego zezwolenia.

Maksymalna wysokość kary została określona jako pięćsetkrotność przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu wydania decyzji o jej nałożeniu. Wysoki maksymalny poziom sankcji ma przede wszystkim charakter odstraszający i ma zapobiegać funkcjonowaniu działalności kosmicznej poza systemem regulacyjnym państwa.

Ustawa przewiduje również kary dla operatorów naruszających obowiązki wynikające z przepisów lub z udzielonego zezwolenia.

Dotyczy to w szczególności sytuacji, gdy działalność prowadzona jest niezgodnie z warunkami zezwolenia, gdy operator nie przekazuje wymaganych informacji lub nie współpracuje z organami nadzoru. Wysokość kar pieniężnych uzależniona jest od rodzaju naruszenia oraz jego znaczenia dla bezpieczeństwa działalności kosmicznej. Przy ustalaniu wysokości kary organ bierze pod uwagę m.in. wagę naruszenia, czas jego trwania, skutki oraz stopień współpracy podmiotu z organem nadzorczym.

Ustawa wprowadza również przepis karny penalizujący utrudnianie lub uniemożliwianie prac Komisji badającej nieprzewidziane zdarzenia związane z działalnością kosmiczną.

Osoba, która podejmuje takie działania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do roku.

Przepisy przejściowe dotyczące obiektów kosmicznych

Nowe przepisy nie mają zastosowania do działalności kosmicznej zrealizowanej przed wejściem ustawy w życie.

Ustawodawca przewidział wyjątki umożliwiające objęcie wcześniejszych obiektów wybranymi elementami nowego systemu regulacyjnego. W szczególności dotyczy to możliwości ich wpisania do Krajowego Rejestru Obiektów Kosmicznych oraz aktualizacji danych dotyczących tych obiektów.

Rozwiązanie to pozwala na stopniowe uzupełnienie krajowej ewidencji o obiekty, które zostały wyniesione w przestrzeń kosmiczną przed wprowadzeniem nowych regulacji. Dzięki temu państwo może uzyskać pełniejszy obraz działalności kosmicznej powiązanej z jego jurysdykcją, niezależnie od momentu wyniesienia danego obiektu.

Istotnym elementem tych regulacji jest również mechanizm umożliwiający dokonanie wpisu do rejestru z urzędu, w szczególności w odniesieniu do obiektów już wcześniej zgłoszonych w międzynarodowych systemach rejestracyjnych. Pozwala to uniknąć sytuacji, w której brak aktywności ze strony operatora lub trudności w ustaleniu aktualnego podmiotu odpowiedzialnego uniemożliwiłyby uzupełnienie krajowej bazy danych.

Wprowadzenie przepisów przejściowych ma zatem kluczowe znaczenie dla zapewnienia spójności i kompletności krajowego systemu rejestracji obiektów kosmicznych. Umożliwia ono objęcie ewidencją zarówno nowych, jak i wcześniej wyniesionych obiektów, a tym samym wzmacnia zdolność państwa do monitorowania działalności kosmicznej prowadzonej przez podmioty pozostające pod jego jurysdykcją oraz do realizacji zobowiązań międzynarodowych w zakresie rejestracji obiektów kosmicznych.

Przyjęta konstrukcja prawna pozwala uniknąć nadmiernej ingerencji w działalność podmiotów funkcjonujących już na rynku kosmicznym.

Ustawa o działalności kosmicznej buduje spójny i wielowarstwowy model nadzoru, w którym kluczowe elementy wzajemnie się uzupełniają.

Powstaje kompleksowy system, który zakłada utrzymywanie zgodności w czasie, zdolność reagowania na naruszenia oraz możliwość wyciągania wniosków po zdarzeniach o potencjalnie wysokich skutkach.

Rdzeniem konstrukcji jest mechanizm zezwoleń, oparty na przesłankach materialnych (bezpieczeństwo, kompetencje, zdolność finansowa) oraz na weryfikacji międzyresortowej w obszarach krytycznych dla państwa. To rozwiązanie ogranicza ryzyko arbitralności i wzmacnia legitymację rozstrzygnięć, które dokonywane są na podstawie merytorycznej oceny.

Ustawodawca zabezpiecza skuteczność i sprawność procedury, uzyskania zezwolenia, co ma znaczenie dla przewidywalności prowadzenia projektów.

Całościowo regulacja wyznacza ramy prowadzenia działalności kosmicznej w Polsce w modelu kontrolowanego ryzyka.

Państwo zyskuje instrumenty nadzoru, reakcji i minimalizacji skutków zdarzeń, a podmioty sektora otrzymują przewidywalny reżim prawny umożliwiający planowanie innowacyjnych przedsięwzięć.

Ustawa ustanawia mechanizm porządkujący i stabilizujący rynek i nie stanowi bariery rozwoju przedsiębiorczości.

Nowe przepisy zabezpieczają interesy podmiotów prowadzących działalność kosmiczną, pod warunkiem spełnienia przez nie standardów bezpieczeństwa, transparentności i odpowiedzialności, które są nieodłączne dla działalności o wysokiej złożoności technologicznej i potencjalnie transgranicznych konsekwencjach.